



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

50. Quid sit cambium, quot eius species.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

fiat; sed tunc, ratione talis conditionis venditorem onerantis, est augendum pretium pro pensione.

De censu temporali.

CAPVT XLIX.

Censum temporalem esse licitum, superius diximus, tam cum, qui ad tempus certum, quam qui ad incertum fit. In utroque id est necessarium: vt venditor non det pretium, peracto tempore, emptori: tunc non esset nisi mutuum cum lucro: redderet enim capitale cum lucro, quod est vsura. Non igitur debet obligari venditor, tale capitale reddere.

Debet etiam obseruari in temporali ad certum tempus, vt non detur pensio, ita vt omnes pensiones sumptæ simul excedant capitale, v. g. dedisti centum, vt tibi per decennium pensio detur, ista non potest esse vndecim, quia iam esset vsura virtualis, ac si dares centum, vt post decennium tibi darentur centum & decem, sed debes ad summum exigere decem. Ita dicit lib. 6. q. 5. art. 2. & est communis opinio. In hoc casu liceret, eum pensio est incerta, quæ potest augeri & minui, vt, si exigeres fructus, qui aliquando decem, aliquando octo, aliquando duodecim valent, tunc, si casu plus valerent, exigi possent; cum verò tempus est incertum, non est id necessarium: nam sicuti est periculum pro vna parte, ita etiam est pro altera, quamuis semper sit attendendum, ne sit certius vnum, quam alterum: ibi enim iniustitia esset. Isti verò census temporales non sunt multum in vsu, & præsertim ad certum tempus.

Quid sit cambium, quot eius species.

CAPVT L.

Cambium est permutatio negotiatoria numismatis, pro numismate. In hac definitione tres sunt partes.

Prima est, *Permutatio*, hoc enim significat verbū cambire, vnum pro altero permutare.

Secunda est, *Numismatis pro numismate*. Non enim quælibet permutatio est cambium, vt in præsentī sumitur. Sunt enim tres species permutationis.

Prima

Prima est antiquissima, qua res rebus permutabantur: quidam enim homines habebant res aliquas, & indigebant aliorum rebus, hi pariter illorum rebus indigebant, tunc inter se permutabant; & sic à principio erant emptiones & venditiones. Videntes autem grauius incommoda, quæ in hoc erant politæ, non enim homines semper rebus alterius indigebant; aut in tanta copia, inuenerunt vnum pretium commune pro rebus omnibus, & hoc fuit numisma; quod cum omni re commutatur. Et sic facta est secunda permutationis species, numismatis pro rebus; in qua emptiones & venditiones modo consistunt. Postea verò quia numismata erant diuersi valoris, quædam maioris, quædam minoris pretij, & homo indigebat aliquando maioribus, aliquando minoribus numismatibus facta est tertia mutatio, numismatis cum numismate. Et hoc vocatur cambium.

Rursus, quia numismata in aliquo loco, vel tempore maioris sunt pretij quam in alio, humana cupiditas inuenit commutare numismata quædam pro eisdem in alio loco, vel tempore: & hæc permutatio etiam cambium dicitur: & quia homo vnus indiget pecunijs in loco, in quo non habet eas, habet tamen vbi non indiget, ob id commutat pecunias illius loci, cum pecunijs huius, in quo indiget.

Tertia pars est, *negotiatoria*: non enim quæuis talis mutatio etiam pecuniæ pro pecunia, dicitur cambium, vt in præteritis consideratur; sed quæ est cum spe alicuius lucri, ob id dicitur negotiatoria.

Huius cambij quatuor sunt species.

Prima dicitur cambium per minutum, cum quis dat pecunias maiores pro minoribus, vel è contrâ, cum lucrâ aliquo.

Secunda dicitur cambium siccum, cum campfor dat alteri pecunias, vt in eodem loco post aliquod tempus reddat illas cum scœnore, prout valuerint in loco aliquo distanti, tempore solutionis; ver. gra, dicit campfor; do tibi Romæ centum aureos, vt post quatuor menses des mihi centum aureos, prout valuerint in nundinis Mediolani: dicitur autem siccum, quia verè hic non soluit Mediolani, sed Romæ, vbi accipit.

Tertia dicitur cambium per literas, cum quis dat campforti pecunias, vt eas accipiat in alio loco, in quo verè accipit, prout in tali loco, statuo tempore valent. Campfor autem dat

suas

suas literas, ut per eas accipiat in illo loco pecunias ab eo, qui campforis est socius.

Quarta dicitur cambium reale; cum è contra, campfor dat pecunias alteri, ut alio in loco ei restituantur; puta, dat Romæ, ut reddantur suo socio in Hispania, vel Sicilia, & ob hoc accipit lucrum aliquod, & sic habes quatuor species.

De iustitia cambij ad minutum.

CAPVT LI.

Pecunia, seu numisma dupliciter potest considerari, vno modo, ratione materiæ, ut ex auro, argento, aut alio metallo est; altero modo, ratione formæ, ut numisma & pretium est.

Juxta hanc duplicem considerationem, duplex est valor pecuniæ.

Vnus ipsius, ratione materiæ: nam pecunia aurea, aurum est, & argentea, argentum est, & habet valorem, quem habet pars vna auri vel argenti, ac si non esset pecunia, & talis valor dicitur naturalis.

Alter valor est ipsius, ratione formæ, & hic est, quem habet quilibet pecunia, ut talis pecunia est: nam seu um valet decem milios, in huius quinquaginta quatuor, &c. & talis valor dicitur legalis.

Rursus, pecuniæ, ut pecunia est, & ratione formæ, duo sunt usus.

Vnus est, ut sit rerum pretium: ipsa enim non emitur, sed est, qua alia emuntur & contractantur.

Alter usus est permutatio: nam pecuniæ pecunijs permuntur, maiores minoribus, & è contra. Potest igitur ex dictis pecunia tripliciter considerari.

Vno modo, ratione materiæ suæ, ut metallum quoddam est.

Altero modo, ratione formæ, ut pretium est, quo emuntur res. Tertio modo, quantum ad permutationes. In hac autem tertia consideratione consistit cambium.

Juxta hæc tria dico aliquot puncta.

Primum est, si pecunia consideratur modo primo, ratione materiæ, potest locari, commutari, emi, vendi, & pati alios

con-